

Savaitgalį vaizdo įrašų platformoje „Netflix“ Lietuvoje į žiūrimiausiųjų viršūnę pateko dokumentinis filmas „The Tinder Swindler“. Filmas pasakoja apie pažinčių programėlėje „Tinder“ veikusį nusikaltėlį, kuris apgaulės būdu iš patiklių moterų visame pasaulyje išviliojo apie 10 milijonų JAV dolerių. Kibernetinio saugumo kompanijos „Surfshark“ duomenimis, toks scenarijus realybėje nutinka gerokai dažniau nei atrodo iš pirmo žvilgsnio - vien per 2020 m. iš žmonių tokiu būdu pagrobta apie 600 mln. JAV dolerių. Kaip apsisaugoti artėjant Valentino dienai?

Romantinės apgavystės - finansiškai žalingiausios

„Surfshark“ duomenimis, romantinės ir pasitikėjimo apgavystės (angl. confidence and romantic frauds) interneto vartotojams pastaraisiais metais padarė daugiausiai finansinės žalos. Vien 2020-aisiais jos kainavo 600 mln. JAV dolerių, o nuo 2015 m. žmonėms atnešė virš 2 mlrd. JAV dolerių nuostolių.

„Romantinės apgavystės ir yra viena iš „phishingo“ atmainų, dažnai vadinama „Medaus spąstais“ (angl. Honey Trap). Nors dažnai ši apgavystė siejama su spec. tarnybų veikla, kai romantinio ar seksualinio susidomėjimo imitacija naudojama svarbios informacijos išviliojimui iš aukos, ši taktika labai dažnai pasitelkiama ir pinigų išviliojimui. Dažniausiai tokios atakos nutaikytos į psichologiškai silpnesnius ar emociškai sudėtingesnę gyvenimo laikotarpį išgyvenančius žmones, todėl vienu metu gali būti pasisavinamos ypač didelės sumos“, - pasakoja Aleksandras Valentij, „Surfshark“ informacinio saugumo vadovas.

Romantinių apgavysčių mastas dar labiau išaugo pasaulį užklupus pandemijai, kai visas bendravimas persikėlė į nuotolinę erdvę. Skaičiuojama, kad dėl to romantinių apgavysčių skaičius išaugo beveik ketvirtadaliu, o kasdien nuo jų visame pasaulyje vidutiniškai nukenčia maždaug 65 žmonės.

„Internetiniai nusikaltimai įgauna vis didesnę pagreitį - šiandien kiekvieną valandą dėl jų žmonės praranda beveik pusę milijono JAV dolerių. Interneto vartotojai turėtų būti ypač budrūs, kad netaptų sukčių aukomis, ypač artėjant Valentino dienai, kuomet romantinių apgavysčių kiekis ženkliai išauga. Žmonėms derėtų ne tik atidžiai įvertinti naujas pažintis, bet ir rūpintis savo skaitmeniniu saugumu perkant Valentino dienai skirtas dovanas ar registruojantis pažinčių portaluose ar programėlėse“, - sako A. Valentij.

Dėmesį atkreipė ir „Netflix“

Prieš pat meilės dieną į internete tykančius romantinius pavojus dėmesį atkreipė ir vaizdo įrašų platforma „Netflix“. Čia pasirodė dokumentika „The Tinder Swindler“, pasakojanti apie nusikaltėlį Simon Leviev (tikrasis vardas – Shimon Hayut), iš moterų visame pasaulyje išviliojusį apie 10 milijonų JAV dolerių.

Dokumentika visame pasaulyje sulaukė susidomėjimo, o Lietuvoje visą savaitgalį buvo žiūrimiausias platformos „Netflix“ vaizdo įrašas.

„Turinio giganto dėmesys kibernetinio saugumo temai – labai sveikintinas. Turime su internete tykančiomis grėsmėmis plačiai supažindinti žmones, mat tokios apgavystės vyksta kasdien. Skaičiuojama, kad kiekvieną dieną dėl jų prarandama apie 1,6 mln. JAV dolerių. Pastebėkite, kad net ir dokumentikoje veiksmas vyksta ne kur nors toli už Atlanto, bet sukasi apie mums puikiai pažįstamas Europos šalis – Norvegiją, Švediją, Nyderlandus ar Čekiją“, – įspėja A. Valentij.

Kaip apsisaugoti?

Ekspertas pirmiausia pataria imtis „sveiko proto“ priemonių, padedančių į sudėtingas situacijas bendraujant internete net neįsivelti.

„Pirmiausia, būkite ypač atidūs, jei ką tik susipažinus su žmogumi, šis labai greitai pradeda kalbėti apie ypač ryškius jausmus – begalinę meilę, amžiną gyvenimą ar šeimos kūrimą. Tai viena pagrindinių apgavikų taktikų, įprastai veikianti labai gerai, nes nutaikoma į romantinių jausmų ištroškusius žmones“, – pataria A. Valentij.

Bandydami sukurti ryšį ar įtikinti sava istorija, nusikaltėliai dažnai bando apsimesti kuo nors, kuo iš tiesų nėra. Įtardami, kad tokia taktika naudojama ir prieš jus, pabandykite paklausti specifinių klausimų, į kuriuos atsakymus žinoti gali tik ne apsimetėliai.

„Jei kažkas bando apsimesti jus puikiai pažįstantis, suveiks asmeniniai klausimai – jūsų artimųjų ar neva bendrų draugų vardai, jų veiklos ar pomėgiai. Jei bandoma apsimesti sėkmingu verslininku, taip pat naudinga paklausti įmonės pavadinimo, ką toje srityje žmogus pažįsta ir kitaip išsiaiškinti tiksliai detales, kurias vėliau dar papildomai galima patikrinti internete ir gauti daugiau informacijos“, – pataria ekspertas.

Anot A. Valentij, absoliučia „raudona linija“ rekomenduojama laikyti pinigų perlaidas. Jokiais būdais nepažįstamiems žmonėms nederėtų pervesti pinigų. Jei taip nutiko ir pinigų neatgavote per sutartą laikotarpį, būtina nedelsiant kreiptis į policiją.

„Vienas klasikinių socialinės inžinerijos pavyzdžių yra neturtingų šalių gyventojų finansinės

pagalbos prašymas, siekiant gauti vizą ar lėktuvo bilietus tam, kad šie neva atvyktų aplankyti savo naujos mylimosios ar mylimojo. Žinoma, tokiais atvejais pinigai pasisavinami, panaudojami kitur, o apgavikai dingsta be žinios. Todėl į bet kokius prašymus pervesti pinigus reaguokite ypač atidžiai“, – teigia A. Valentij.

Sukūrė kibernetinių nusikaltimų enciklopediją

Siekdama žmones plačiau supažindinti su internete tykančiomis grėsmėmis, Lietuvoje veikianti pasaulinė kibernetinio saugumo kompanija „Surfshark“ sukūrė nemokamą internetinių nusikaltimų enciklopediją.

„Joje žmonės gali susipažinti su apgaulės internete būdais ir plačiau paskaityti apie jų mastą bei prevencijos būdus. Čia pateikėme daug informacijos apie dabartinę kibernetinio saugumo būklę pasaulyje ir dažniausias atakų rūšis“, – pasakoja A. Valentij.

Kibernetinio saugumo enciklopediją galima rasti čia:

<https://surfshark.com/research/data-breach-impact/crime-confidence-romance-fraud>

Apie „Surfshark“:

„Surfshark“ yra Lietuvoje įkurta pasaulinė privatumo apsaugos sprendimų kompanija. 2021 m. „Cybersecurity Excellence“ apdovanojimuose „Surfshark“ laimėjo aukso medalį ir pelnė novatoriškiausios metų saugos tarnybos titulą. Kompanijos kuriamas virtualus privatus tinklas „Surfshark VPN“ yra tarp trijų didžiausių pasaulyje ir vienas iš nedaugelio, kurį pripažįsta nepriklausomi saugumo ekspertai.

